

R. 4 är något osäker, på grund av avflagring nedtill; den kan ha varit stunget **t**, d. v. s. **d**, eller en bindelruna **dp** (däremot knappast **p** ensamt).

Att inskriften har haft en verklig innebörd, torde vara sannolikt. Språkligt ligger det närmast till hands att tolka den som *oradhit*, d. v. s. bestämd form av *oradh* n. oråd, oklok åtgärd, olyckligt företag. Men vad detta skulle kunna åsyfta, är svårt att veta. Naturligtvis skulle formen även kunna vara ett particip *oradhin* i neutrum 'oklokt, olyckligt' o. dyl.

Hilfeling är veterligen den förste, som i skrift har omtalat stenen vid Siglaifs, i *Resejournalen* 1797: »Vid Sigleips gård i När Soken vid strand åkern, nära hafvet står en alns hög gråsten med följande Runor:

NR†BII

Denna sten holles för Skilje eller Råsten mellan båda grannarne på samma gård — observeras att här på Gotland finnas inga Byar på annat sätt än då 2. 3 å 4 hafva delat ett hemman; då de ändå kunna bo några 100de aln. från hvarannan åtskille; utan alla hemman äro enstakade.»

Liljegren (som tar upp inskriften från Hilfeling) har förväxlat sockennamnen När och Näs och anger stenens plats: »Grötlingbo ting, Näs socken, Sigleip». Han förmodar, att stenen är ett gränsmärke.

Carl Säve har låtit förläsa sig av Liljegrens misstag angående stenens plats. Han för upp inskriften under Näs socken »vid Siglaifs (ristadt på en sten); ej eftersökt». Han har sålunda icke brytt sig om att taga reda på om stenen fanns kvar. I en anmärkning tillfogar han: »Om hela inskriften från början icke innehållit mer, än det enda ordet **urapit** (orådet!), för att kanske utmärka stället, der någon stor och då allom bekant ogerning begåtts, så har man också icke kunnat välja ett på en gång kortare och hemskare uttryck.»

Brodern Per Arvid Säve har under sina antikvariska resor på Gotland återupptäckt stenen. I sin reseberättelse 1864 anför han: »Runsten (af gråberg), 21 tum hög, 20 tum bred och 13 tum tjockast, — ungefär midt på Siglaifs »strandakur», dock något närmare sjöstranden. — Kanske är det en Gränse-sten mellan egorna, och betyder inskriften: 'ura o dit', eller 'ora (vårt) och ditt'(?).»

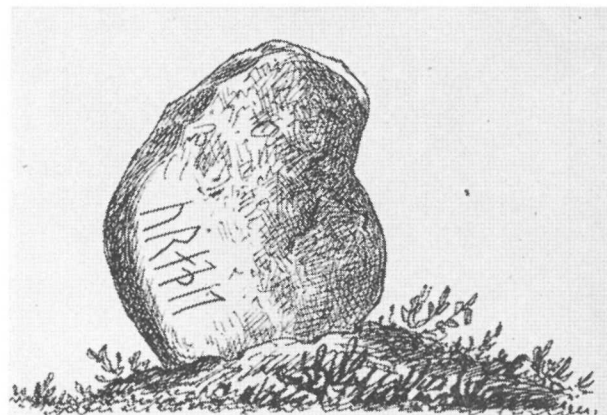

Fig. 79. G. 95. Siglaifs, Näs sn. Efter teckning av P. A. Säve i Reseberättelse 1864.

96. Smiss, Näs sn. Nu i Gotlands Fornsal.

Pl. 33.

Litet fragment av en runristad sten, funnet omkring 1945 vid Smiss i Näs sn och överlämnat till Gotlands Fornsal, där det nu förvaras (inv.-nr C 9352: 1). De närmare omständigheterna vid fyndet äro okända.

Ljusgrå kalksten. Mått 9,5 × 4,7 cm; tjocklek 4 cm. Runbandets bredd (vid runan **u**) är 4 cm. Runorna äro djupt huggna och tydliga.

Inskrift:

... **m** : **hunt** - ...
5

Till läsningen: av 1 **m** finns endast övre delen, men denna är alldeles klar. Därefter ett skiljetecken : varav dock den nedre pricken i fragmentets kant är skadad. 2–4 **hun** äro tydliga och väl bevarade. Bistaven i 4 **n** går tvärs över huvudstaven, men högra delen är dubbelt så lång som den vänstra. Av 5 **t** finns större delen av huvudstaven jämte bistav t. v. Därefter följer nedersta delen av en rak stav.

Fragmentet är för obetydligt för att kunna säkert tolkas. **hunt** kan vara början av ordet *hundrap*. Detta har sannolikt föregåtts av ett räkneord i dat. pl., varav sista runan **m** återstår; sålunda: *tuaim*, *prim* eller *fiaurum*. Man kan i så fall förmoda, att fragmentets få runor ha ingått i en datering.

97. Etelhems kyrka.

Pl. 38.

Litteratur: J. Roosval, *Die Steinmeister Gotlands* (1918), s. 65 f., *Den gotländske ciceronen* (1926), s. 10 f., 14, 92, i *Svenska Turistföreningens årsskrift* 1940; O. v. Friesen, *Anteckningar* (UUB); *Gotländska stenhugsnare* (1959), s. 34 f.

Äldre avbildningar: Roosval, foto 1913 (ATA), teckning (i *Den gotländske ciceronen*, s. 14); S. Anjou, teckning (i Roosval, *Die Steinmeister Gotlands*, Taf. 2-5).

Dopfunt av sandsten, signerad av stenhugsnaren Högvald. Den står numera i nedre delen av kyrkan, under tornbågen; tidigare (1954) i koret, under triumfbågen.

Om dopfunten se J. Roosval, *Die Steinmeister Gotlands* (1918), s. 65 f.

Enligt Roosval är Etelhemsfunten Högvalds äldsta kända verk, och den bör följaktligen dateras till åren kort före år 1100.

Nedanför funtkaret, på en av de fyra sidorna (den som med nuvarande uppställning vetter åt V) finns följande inskrift, 20 cm lång, med intill 2 cm höga runor:

*HJGTR:LIYHRI:ENYK:3B3L

huatr : let kear - • futkar bos

5 10 15 20

»Högvald lät göra ... dopfunt.»

Till läsningen: Alla runorna i namnet 1-5 **huatr** äro fullt säkra. V. bistaven i 3 **a** är skadad. 4 **t** har två tydliga bistavar, liksom också 8 **t**; 16 **t** har däremot endast bistav t. v. Inskriftens tre **r**-runor (5, 12, 19 **r**) ha öppen form, d. v. s. bistaven går på mitten icke in till huvudstaven. 6 **l** är skadat upptill. 7 **e** är sannolikt stunget; punkten sitter

Fig. 80. G 97. Etelhems kyrka. Efter teckning av S. Anjou.